

Kamoš Gus

McCall Hoyle

bambóok

bamb**oo**k

Kamoš Gus

McCall Hoyle

*Pre Treya, môjho obľúbeného chlapca,
a jeho psy.*

*Každý si myslí, že jeho pes je ten nejlepší,
a všeci mají pravdu.*

– NEZNÁMY

Prvá kapitola

Môj ňufák nikdy nespí. Ani moje uši. Majú dôležitú úlohu, a to najmä v noci. Vtedy ma ovce potrebujú najviac, pretože práve v tom čase sa obšmietajú okolo našej farmy kojoty.

Volám sa Gus.

Som pastiersky strážny pes. Chránim stádo. Je to moja úloha.

Chránim. Chránim. Chránim.

A ide mi to dobre. Odkedy sme tu, ešte sme neprišli o žiadne jahňa. A keďže sú moje zmysly také super, môže moja láskavá panička Esperanza v noci odpočívať, rovnako ako aj jej dcéra a tie dva psy, ktoré spia s nimi v dome.

Nadychujem sa a nasávam studený horský vzduch, pátram po náznakoch problémov. Viečka mi oťažievajú, hoci zvyšok môjho tela je úplne čulý. Nezdá sa, že by hrozilo nejaké nebezpečenstvo, ale občas aj tak pootvorím jedno oko. Len pre istotu. Ovce spia. Les na okraji pastviny spí. A zdá sa, že aj mesiac, okrúhly ako tekvica a tróniaci nad vrcholkami hôr, spí.

Moja práca sa však ešte neskončila. Postavím sa a celý sa pretiahnem, opatrne, aby som nezobudil stádo. Kútiky mojej papule sa dvíhajú. Nočný vzduch na mojom brušku je príjemný. Mohol by som tu takto stáť naveky, ale musím každému pripomenúť, kto je tu pánom. Vyberiem sa na kraj pastviska k plotu, dvíham nohu, pozorne zamierim a označujem stĺpik za stĺpikom. Tento pach neunikne žiadnemu dravcovi. Ani len tomu chudému kojotovi, ktorý sa často motá okolo kurína za stodolou.

Ak bude treba ochrániť moje stádo alebo farmu, pôjdem aj do bitky, ale radšej by som sa tomu vyhol. Vždy je rozumnejšie značkovať než sa biť. Značky dávajú ostatným najavo, že to myslím vážne, a nikomu pritom neublížia. Nakláňam hlavu dozadu a párkrát zabrešem, len pre istotu, ak by môjmu ňufáku náhodou ušiel nejaký náznak nebezpečenstva. Pri strážnom psovi nie je opatrnosti nikdy dost.

Väčšina oviec otvára oči. Zopár z nich sa postaví, ale čoskoro si ľahnú späť, hneď ako sa pri nich objavím. S pocitom hrdosti zo svojej práce zamierim k starému dubu neďaleko hlavnej brány. Mal by som ho tiež označiť. Na polceste vzduch mení smer a ja zachytávam náznak neznámeho zvieraťa.

Ten pach mi tancuje po ňufáku. Určite je to zviera. Veľké zviera. Vôbec sa mi to nepáči. Dvíham najskôr jedno ucho, potom druhé, striehnem po náznakoch, ale nepočujem nič. Privieram oči a skúmam

tiene lesa. Vzduch sa náhle opäť mení a ten pach sa stráca.

Po čuchu poznám každé zviera na tejto farme a v blízkom lese, no nech sa namáham, ako chcem, nedarí sa mi identifikovať tú zmes bobúľ, hmyzu a hniújucích rýb. Už som sa s ňou však kedysi stretol. Tým som si istý.

Ten zápach mi prináša spomienky z dní, keď som bol šteňa, z času pred ovcami, pred mojou láskavou paničkou Esperanzou a jej dcérou, ktoré žijú v dome na tejto farme. Je to pach z čias, na ktoré chcem zabudnúť, pretože vtedy do mňa ľudia kopali, keď som ako malé šteniatko zdvihol nohu hocikde v okolí ich domu. Napriek svojej veľkosti a sile som opäť maličký. Z papule sa mi derie zakňučanie.

Ovce sú nepokojné a to ma vracia späť do prítomnosti a pripomína mi, že tu mám prácu.

Lomcuje mi aj lalokmi pod bradou, keď sa otriasam celým telom, aby som sa zbavil tých spomienok. Potom opäť krúžim okolo pastviny a nakoniec si vyhrabávam chladné miestečko v tráve, aby som mohol pozorovať spiace ovce a mesiac skláňajúci sa nad horami.

Snažím sa odpočívať a veriť tomu, že môj nos a uši po zvyšok noci ovce ochránia. Nech sa však snažím akokoľvek, nedokážem zabudnúť na závan pachu toho veľkého zvera, miešajúci sa s bobuľami, hmyzom a hniújucimi rybami.

Druhá kapitola

Ovce sa prebúdzajú s prvými lúčmi slnka, ktoré presvitajú cez stromy. Kohút za stodolou kikiríka. Najmenšie jahniatko v stáde sa s námahou štvorá na nohy. Je stále samá noha a práve teraz sa viac zaujíma o svoju mamu a svoje raňajky než o mňa. Potom sa však bude chcieť so mnou hlavičkovať. Nie je to tak celkom hra pre mňa, radšej by som naháňal veвериčku. No skloním hlavu a chvíľu sa s ním zahrám. To je predsa to najmenej, čo môžem spraviť. Väčšie jahňatá ho ignorujú a stále sa rýchlo unaví. Na jednu hru pred mojím poludňajším oddychom si určite nájdem čas.

Rýchlym švihnutím chvosta dávam stádu signál, že v toto ráno je všetko v poriadku, a potom sa vydávam skontrolovať obvod pastviska ešte predtým, než moja panička Esperanza dorazí s našimi raňajkami. Keď slnko vyjde ešte trochu vyššie, ľudia a iné psy vyjdú von za prácou a hrou. Aj ja sa vtedy budem môcť uvoľniť. Keď je v strehu Esperanza, môže si trochu oddýchnuť aj môj ňufák.

Ku koncu mojej pochôdzky sa otvárajú vchodové dvere domu pod kopcom. Esperanzin pes Nando upaľuje dole schodmi a smerom k stodole. V päťách je mu sučka jej dcéry Stela, ktorej tempo o niečo viac pripomína beh psa. Veci sa riadne zmenili, odkedy pred pár rokmi prišla na farmu Stela. Predtým žiadne psy v dome nespali – nikdy. Teraz v ňom trávajú noci dva.

„Dobré ráno, Gus!“ Esperanza máva mocnou rukou mojím smerom a cítiť z nej závan tej horúcej hnedej tekutiny, ktorú pije každé ráno. Oba domáce psy mieria k stodole a nevenujú mi ani len pohľad. Vôbec sa im nevidím. Na rozume majú len jedno – žrádlo.

Poznám Esperanzin ranný pozdrav a opätujem ho švihnutím chvosta. Žiadny pes by nedokázal porozumieť všetkým ľudským slovám, ale naučil som sa ich dosť na to, aby som si vystačil. Na niektoré by som najradšej zabudol, najmä na tie zlostné. Tých som sa naučil veľa ako malé šteňa, keď som sa učil chrániť šrotovisko a rodinu mechanika. Ľuďom sa dá jednoduchšie porozumieť pričuchnutím k tej tekutine, ktorá im presakuje z pokožky, a zo vzduchu, ktorý uniká z ich úst, než sa snažiť pochopiť všetky ich slová.

„O minútku som naspäť aj s tvojimi raňajkami, Gus.“ Esperanzine čižmy vrždia na štrkovej príjazdovej ceste pri plote. Keď otvorí vráta stodoly, Nando upaľuje dnu a jeho čierno-biely kožušok mizne v tieňoch. Nanda mám rád. S ovcami zaobchádza opatrne a Esperanze pomáha, je však iný ako ostatné psy. Preháňa sa

z jednej strany farmy na druhú, akoby v ňom bolo čosi z králik. Stela sa ponáhľa do stodoly za ním, jej oveľa kratšie nôžky majú čo robiť, aby mu stačili.

Je to nemenná rutina. To je to, čo mám na tejto farme a na ovciach najradšej. Vždy viem, čo môžem čakať. Ovce nemajú dobré ani zlé dni. Majú len dni. Spásajú veľa trávy, ale nie preto, lebo ich bolia brušká a snažia sa niečo vyvrátiť, tak ako to robia psy. Im tá tráva skrátka naozaj chutí. Keď sa napasú, oddychujú, potom je na rade zase tráva, potom zase oddych. A takto stále dookola.

Nechápte ma zle. Niektorí ľudia sú skvelí. Esperanzu a jej dcéru Cloe mám skutočne rád. Vedia, ako zaobchádzať so psami, a chápú, aké je dôležité mať psa, ktorý v noci breše a značkuje si územie. Väčšina ľudí to nechápe. Ako malý som tak ako každé šteňa sníval o tom, že raz nájdem toho pravého človeka pre mňa. Mal som sen o psovi a jeho chlapcovi, ktorí spolu objavujú svet a žijú šťastne, až kým nepomrú. Nando a Stela svojich ľudí našli.

Ani ja som nedopadol zle. Hrdzavá reťaz a rozpadávajúce sa autá na šrotovisku sú už dávno minulosťou. Mám dôležitú prácu, rutinu, a čo je najlepšie, surové kosti. A čoskoro budem mať poriadne plný žalúdok.

„Podťe si zobrať!“ zvolá Esperanza, ktorá tlačí pred sebou fúrik plný suchej trávy pre ovce. Milujem svoje ovce, ale nikdy nepochopím, čo vidia na tej suchej, pichlavej tráve, ktorou ich Esperanza krmí. Viem, že je

tomu ťažké uveriť, ale je ešte horšia než to zelené čudo, ktoré rastie zo zeme.

Esperanza prináša aj kovovú misku plnú kostí a mäsa pre mňa. Nando a Stela mäso a kosti nedostávajú. Dávajú im čosi hrozné, čo sa volá granuly. Smrdí to takmer rovnako strašne ako tá suchá tráva, ktorou Esperanza kŕmi ovce. Ja však granuly nedostávam. Spomedzi všetkých zvierat na farme dostávam tie najlepšie raňajky, pretože som pastiersky strážny pes.

Ovce sa hrnú k hlavnej bráne. Za celý deň to bude ich najväčší prejav vzrušenia. Zbiehajú sa mi slinky, ale trpezlivo kráčam za nimi. Keď Esperanza nahádže pichľavú trávu ovciam, s úsmevom sa otáča ku mne.

„Tu to máš, chlapče.“ Tľapká ma po boku a na zem predomňa kladie veľkú misku. „Musela to byť pokojná noc. Takmer som ťa ani nepočula brechať.“

Krútim chvostom, tak ako vždy, a chrúmem tú najšťavnotejšiu kosť.

Nando a Stela zostávajú na svojej strane plotu. Stela nie je o nič väčšia než Oscar, oranžový kocúr, ktorý sa tu prechádza, akoby mu to tu patrilo. Nando je taký rýchly, že by som ho nechtyl, ani keby som chcel. Ani jednému z nich by som aj tak nikdy neublížil. A oni o tom vedia. Rozumieme si, ale to neznamená, že mám dôvod podeliť sa s nimi o svoje mäso a kosti.

Už sa oblizujem po posledných zvyškoch raňajok, keď Cloe a akýsi tmavovlasý chlapec vychádzajú z domu. Ak by chodil vzpriamene, bol by vyšší ako ona.

Cloe je dobré dievča. Voní trávou, knihami, a čo je úplne najlepšie, sušienkami. Kedysi z nej bolo cítiť čosi zvláštne chemické a často padala, ale odkedy prišla na farmu Stela, tak sa jej to vonku už nestáva.

Ten chlapec vyzerá byť v poriadku, ale je nový a ja som sa minulé leto naučil byť opatrný pri chlapcoch v jeho veku. Niektorí z nich sa radi hrávajú s ohňom a inými nebezpečnými vecami. Niekoľkí sa tu obšmievali a takmer popálili Cloe a spálili celú farmu až na prach. No hoci je drobná, Stela sa zachovala ako naozajstná hrdinka. Našla svoje dievča a všetkých nás zachránila pred dymom a plameňmi.

„Hej, Stela, ty krásavica!“ Cloe si čupne a jej malý čierno-bielo-hnedý psík príbehne, aby ju pozdravil. Stela jej oňucháva ruky, nohy aj vrecká a krúti chvostom tak divoko, že sa jej vrtí skoro celé telo. Zaujímá sa len o dve veci – o Cloe a maškrtu.

Keď Stela spozoruje tmavovlasého chlapca, vrtí chvostom aj na neho. Usmieva sa na ňu a potom zašepká niečo tak potichu, že mu nerozumieť. A ja pritom počujem, aj keď na opačnom konci pastviska praskne vetvička.

Cloe sa otočí a ukazuje na mňa. „Myslíš jeho?“ pýta sa.

Chlapec prikývne.

„To je jednoducho Gus.“ Ešte raz poškrabká Stelu za ušami. „Mama hovorí, že je to ňufák s nohami. Vraj dokáže zacítiť nebezpečenstvo na míľu ďaleko.“

Pri začutí svojho mena dvíham uši. Chvostom hýb-
bem zo strany na stranu.

„Pod' sem, Gus. Zoznám sa s mojím bratrancom Die-
gom.“ Cloe si potľapkáva nohu.

Pozerám najskôr na ovce a potom naspäť na Cloe
a chlapca, ktorý sa teda asi volá Diego. Myslím, že má
hnedé oči, no má strapaté vlasy, ktoré mu padajú do
tváre. Odretými teniskami šúcha po zemi okolo seba.

„Tak pod', Gus.“ Cloe tleskne a potom vytiahne
z vrecka chutný kúsok mäsa. „Pod' sem.“

Podídem bližšie. Šibnem očkom po pastvine, ešte raz
kontrolujem ovce a potom sa vydávam ku Cloe, aby
som zblízka preskúmal tú mäsovú maškrtu.

„Je obrovský.“ Chlapcove slová sú také tiché, že ich
takmer nepočujem.

„Je to dobrácky obor,“ hovorí Cloe a kýva kúskom
mäsa hore a dolu.

Moje oči sledujú každučký jej pohyb. Netuším, čo
robia ľudia so svojím jedlom, ale je vynikajúce, ešte
chutnejšie než mäso a kosti, a to už je čo povedať.

„Je to pyrenejský horský pes – pastiersky strážny
pes. Šteká a naoko sa púšťa do psa či cudzieho zviera-
ťa, ktoré sa zatúla na farmu, ale takmer nikdy naozaj
neútočí. Ovce mu dôverujú a v noci spia aj s jahniat-
kami. Je krotký. Naozaj. Pod' sem, Gus.“ Opäť si tľapká
po nohe.

Prestrkujem hlavu cez plot. Stela im poskakuje okolo
nôh, vrtí chvostom a ňufákom strká do Cloe, ale Cloe si

ju nevšíma a ponúka mi ten kúsok mäsa. Dávam pozor, aby ju moje zuby nepoškriabali, a beriem si pochúťku z jej drobnej rúčky. Môj chvost opäť veselo švihá.

„Môžeš ho pohladkať.“ Načahuje sa cez plot a škrabe ma za uchom.

Pysky sa mi zdvíhajú nahor. Chlapec prestrkuje ruku cez plot. Cítiť z neho závan tých veľkých kusov soli, ktoré Esperanza kladie na pastvisko pre ovce, závan vody a úplne slabunký nádych rybaciny – žiadne hnijúce ryby toho lesného zvera, ale, naopak, čerstvé ryby, také, aké plávajú v potoku v lese.

„Spí tu vonku celkom sám?“ Diegova ruka sa chveje, keď ma hladká po hlave nad očami.

Spúšťam hlavu. Nie je to moje najobľúbenejšie miesto na hladkanie, ale aspoň je opatrný. Ostávam preto pokojne stáť a akceptujem to.

„Nie je to domáci maznáčik. Je to pracovný pes. Mama hovorí, že prácu potrebuje viac ako teplý peľach. Má to v krvi. Skúšali sme ho nechávať v dome, najmä keď je zlé počasie, ale šteká a pobehuje, až kým ho nepustíme naspäť von k ovciam.“ Myká plecami.

Ten chlapec, Diego, vydáva zvuk, ktorý nespoznávam. Okrem všetkých ich slov majú ľudia aj tie najrôznejšie zvuky a pohyby rúk, ktoré znamenajú rôzne veci.

„Poškrabkaj ho takto.“ Cloe ma teraz škrabká pod bradou.

Môj následný hlasitý výdych ich oboch rozosmeje.

„Trvalo mu veľmi dlho, kým sa vôbec dal pohladkať. Teraz má už rád aj škrabkanie.“ Poctivo ma škrabe za mojím druhým uchom.

Pridáva sa aj Diego. Je však príliš opatrný a spod jeho dlaní presakuje zvláštny kyslý zápach, niečo ako strach, ale nie tak úplne.

„Mama vraví, že mu ubližovali – že ho ľudia, u ktorých bol predtým, zanedbávali. Odmalička ho držali na reťazi pri pokazenom aute na šrotovisku, až kým pred pár rokmi ochranári nezavolali mame. Jeho predošlý majiteľ ho takmer nekrmil. Gus bol len samá kosť a koža.“

Kosť? Môj sluch sa zbystruje a chvost sa začína hýbať. Je to jedno slovo, ktoré poznám veľmi dobre – takmer tak dobre ako vlastné meno. Zatváram papuľu, aby sa môj ňufák mohol sústrediť na všetky pachy, no uši a chvost nakoniec sklápam. Nablízku nie sú žiadne kosti. To je na ľuďoch ďalšia mäťúca vec. Často povedia slovo, ktoré nemá nič spoločné s tým, čo sa deje okolo nich.

„To je hrozné.“ Diegova ruka klesá.

Keď sa mi zadíva do očí, otáčam hlavu. Vyzerá, že netuší, aké drzé je pozeráť sa mi rovno do očí, a tak sa snažím nič si z toho nerobiť.

Stela skučí a obtiera sa o Cloeinu nohu, vyžadujúc si, aby sa pozornosť venovala jej, a nie mne. Keď sa na ňu Cloe usmeje, Stela vrtí chvostom ešte prudšie a poskakuje okolo Cloeíných nôh. „Neboj sa, dievčatko. Ty budeš vždy moja najlepšia...“

Po ceste vedúcej na farmu hlučne prechádza dodávka. Môj chvost sa zastavuje a moje zmysly sú v strehu. Pohľadom kontrolujem Cloe a Diega a potom aj ovce. Chlpy na chrbte sa mi ježia. Poznám zvuk tej dodávky. Patrí Vernovi, mužovi, ktorý má na starosti chlapcov, ktorí minulé leto podpálili les a ktorí takmer ublížili Cloe, Stele a mojim ovciam.

Cloe s rukami v bok sleduje, ako dodávka vŕzgavo zastavuje na štrku neďaleko plota. Diego si uprene hľadí na nohy a cítiť z neho nervozitu. Esperanza vychádza zo stodoly a na jej nohe takmer visí Nando, ako kúsok ostnatého vresu, ktorý sa o ňu zachytil v lese. Zakrýva si oči pred slnkom a žmúri na nás. Som si istý, že všetci sa cítia rovnako nesvoji ako ja, a preto sa dvíham do plnej výšky a z hĺbky hrude mi vyviera hlboké zaštekание. Všetci poskočia, aj drobná Stela.

„Esperanza! Upokoj to psisko.“ Vern potriasa obrovskou pästou mojím smerom. „Nikdy som nemal rád toto pyrenejské plemeno. Tieto psy sú príliš ochránárske, príliš nezávislé. Nemôžeš s nimi nič urobiť – vôbec sa nedajú trénovať. Fakt netuším, prečo sa s ním zahadzuješ.“

Z hrdla sa mi derie zavrčanie. Pisky sa mi skrúcajú, ale zatiaľ neútočím. Nikdy by som nezaútočil na človeka, iba ak by ubližoval jednej z mojich oviec alebo jednému z mojich ľudí. Vern kričí ako ten muž, ktorý mi naháňal strach, keď som bol ešte šteňa. Teraz už však treba viac než hlasné slová na to, aby som sa zľakol.

„Pokojne, Gus.“ Esperanza sa postaví medzi Verna a plot, aby som na neho nemal výhľad.

Pomaly sa vraciam späť k ovciam, oči však z Verna nespúšťam.

„Čo pre teba môžem urobiť, Vern?“ Esperanzine čižmy dupocú, keď schádza po ceste k nemu.

„Prišiel som ti pomôcť,“ oznamuje nevrlo. Na začervenom čele sa mu perlí pot.

„Netušila som, že potrebujeme pomoc.“ Esperanza zoviera pery do úzkej čiary.

Stela stojí pri Cloe. Jej chvost sa nehýbe.

„Samozrejme, že si to netušila. Z toho, ako to tu viedieš – všade pobehujú zvieratá –, je jasné, že nemáš poňatia, že potrebuješ pomoc.“ Vern sa týči nad Esperanzou a máva rukou na Nanda, Stelu, mňa a ovce.

Esperanza však nepopustí. Ak by bola psom, bol by z nej veľmi dobrý pastiersky strážny pes. Cloe už stojí úplne vzpriamená. S tým chlapcom, Diegom, je to naopak. Akosi sa ešte zmenšil.

„Mrzí ma, že si to myslíš, Vern, ale vzhľadom na problémy, ktoré sme mali minulé leto s tvojimi synovcami, a na ten požiar by sme boli radšej, keby si sa po našom pozemku nepohyboval.“

„Povedal som, že som prišiel pomôcť.“

„A ja som povedala, že by som bola radšej, keby si sem nechodil.“ Esperanza vyťahuje z vrecka tú malú, plochú škatuľku, do ktorej ľudia celý čas hovoria. „Mám zavolať políciu, aby ti pomohla?“

Vern trasie hlavou, otáča sa späť k dodávke a vylieza na sedadlo. „Nechápem, čo som si myslel, keď som sem chodil... Taký nevďak. Budeš musieť niekoho zavolať... ak to... dostane... ovce.“ Pre hluk motora nepočuť niektoré zo slov, ktoré kričí na Esperanzu.

Dodávka si to razí dole po príjazdovej ceste a zanecháva za sebou mrak prachu. Po Vernovom odchode je farma opäť v bezpečí. A rovnako tak aj moje ovce. Teraz sa všetci zase môžeme vrátiť k rutine.

Ludia však ostávajú stáť na mieste, cítia z nich znepokojenie. Z ich rúk presakuje tekutina. Aj domáce psy sú nepokojné.

Cloe sa pozerá na Esperanzu. „O čom to hovoril, mama? Sú ovce v nebezpečenstve?“

Nemám až taký dobrý výhľad, ale zdá sa mi, že Cloe vyteká z očí tekutina.

„Dobre vieš, že Gus nedopustí, aby sa ovciam niečo stalo.“ Esperanza objíma Cloe okolo pliec a priťahuje si ju k sebe.

Keby som vedel rozprávať, pripomenul by som im, že Vern je už preč, aby neboli všetci takí znepokojení. Namiesto toho skláňam hlavu, párkrát tenučko zaštekám a vyzývam najmenšie jahniatko, aby sa šlo hlavičkovať.

Ludia za mnou pozerajú a usmievajú sa. Aj Diego už stojí trochu vzpriamenejšie. Možno ma vychovali na šrotovisku a žijem na pastve, ale stále ešte viem, ako dosiahnuť, aby sa ľudia cítili lepšie, ak je to potrebné.

